

Čekání na zkoušku

Vilém Zatřeskopím

Konkurz 1. 3. 2011 v Aule Filozofické fakulty Masarykovy univerzity v Brně.

Tato hra je dialogem mezi vědou a vírou, mezi vírou a důvěrou, mezi bláznovstvím a pošetilostí. Dokazuje nedokazatelné, zatemňuje jasné, v bezčasu před zkouškou zkouší světonázory, plýtvá slovy i postavami.

Konkurz

Ateista	<i>přechází od koktání, nejistoty, roztržitosti k sebejistému, artikulovanému vystupování</i>
Agnostik	<i>vřelý, mluvný, vyžívá se v opisech</i>
Teista	<i>mluví tvrdě, arogantně, „předbíhá se“, už už aby mohl mluvit</i>
Skeptik	<i>chladný, vyrovnaný, téměř nezájem, radost projevuje, když prokáže, že nelze nalézt východisko</i>
Zámečník	<i>šouravý, senilní, pomalu mluví, vada řeči vítána (ale nekotat!)</i>
Děkan FF	<i>kultivovaný, velmi přesně vyslovuje</i>
Děkan PrF	<i>rád by mluvil více, stále se ošívá, láká pozornost</i>
Děkan PřF	<i>zamyšlený, opravuje se, rád by hovořil po slině, ale protože je v TV, hlídá se, až přespříliš</i>
Chlapec	<i>nesmělý, bojácný, už už aby mohl utéct</i>
Mluvicí hlava	<i>si připraví vlastní text, hodnotí se vtipnost a aktuálnost, příp. parodie skutečných mluvicích hlav z TV</i>
Moderátor	<i>vítězí nejvěrnější karikatura Václava Moravce</i>

AKT I.

Obraz I.

Teista, Ateista, Agnostik, Skeptik

Vlevo mohutné hnědé dveře. Kousek od nich lavice. Na lavici sedí Ateista a čte si. Přichází Teista.

TEISTA: Dobrý den, je tam?

ATEISTA: Neení.

TEISTA: Aha. Tak já počkám.

ATEISTA: To se načekáte.

TEISTA: Prosím?

ATEISTA: Říkám, že se načekáte.

Teista si sedne. Ateista se nepříjemně ošije. Teista si vytáhne malou knížku, pročítá si ji. Po chvíli rázně přichází Agnostik.

ATEISTA: *(aniž by vzhlédl, tiše)* Neení tam.

AGNOSTIK: *(zarazí se)* Cože?

ATEISTA: Říkám, že budete muset počkat.

AGNOSTIK: Ale já... Říkali, že se mám ihned dostavit.

ATEISTA: *(ušklibne se)* To se nejspíše zmýlili.

AGNOSTIK: O tom pochybuji, všichni jim důvěřují.

TEISTA: *(horlivě)* Ano, ano! Jsou autoritou! Také jsem s nimi mluvil!

ATEISTA: *(bez zájmu)* Nic si z toho nedělejte. Určitě brzy přijde.

Agnostik se chvíli prochází, Ateista je viditelně zneklidněn, nemůže číst. Agnostik se pak přiblíží ke dveřím, jakoby chtěl naslouchat, pak se ale rychle obrátí k Ateistovi.

AGNOSTIK: Copak to čtete?

ATEISTA: *(povzdychne si)* Pročítám si svůj článek.

AGNOSTIK: Ale! Jste zde tedy za účelem publikace vašeho textu, nemýlím-li se. Mohu se vás optat na název vašeho jistě velmi pečlivě napsaného díla?

ATEISTA: *(chvíli na něj civí)* Překračování hranic: K transformativní hermeneutice kvantové gravitace.

TEISTA: To zní pěkně nadutě!

AGNOSTIK: Skutečně velmi komplikovaný název, ani si nedovedu představit, co bych si pod tím měl představit. Bude to nejspíš cosi velmi zásadního pro lidstvo i vědu. *(obráti se k Teistovi)* Ale kolego, čím oblažujete svou mysl vy?

TEISTA: Knihou knih. Právě pročítám Evangelium sv. Lukáše.

Ateista si málem odplivne, pokusí se odsednout.

ATEISTA: Teda, no t–toto!

TEISTA: Vadí vám něco?

AGNOSTIK: *(spěšně se vloží)* Mě například vadí to čekání.

TEISTA: Trpělivost, příteli!

AGNOSTIK: Zkoušeli jste klepat? *(napřahuje se)*

ATEISTA: Neodpoví.

TEISTA: Poslyšte vy, jak to víte?

ATEISTA: Kdyby tam byl, už by nás dávno přijal. Musel by nás slyšet, k–kdyby tam býval byl. Takže neodpoví.

TEISTA: Vy jste nějaký chytrý. Jistě vyčkává, kdo první zaklepe, a toho pak vezme přednostně? Nebo naopak toho, kdo bude vyčkávat nejdéle, vždyť poslední budou první!

ATEISTA: Dejte pokoj s takovýma povídačkama. Sedím tu už dost dlouho na to, abych věděl, že tam není. Ani šramot se zpoza dveří neozval!

TEISTA: Třeba zrovna vás nechce vidět. Hádám, že jste nevděčný, nevážíte si jeho přízně...

Skeptik přichází, nevšímá si rozněcující se hádky, chce zaklepat.

ATEISTA: *(prudce se postaví)* No, dovolte! Ještě jsem ho v životě neviděl!

AGNOSTIK: Pánové, klid, klid. Není důvod k hádkám! *(všimne si Skeptika, zadrží jej)* Kolego, nerad bych zklamal vaše očekávání věcí budoucích, ale obávám se, že dovnitř právě v tento okamžik nemůžete vstoupit.

SKEPTIK: Jsem snad v pořadí?

AGNOSTIK: *(řeční)* Ale, kolego. Jednak nejste první, jak vidíte, kdo sem přišel, a to jak na pozvání, tak z vlastní vůle. A pak, jak vám máme důvěřovat, že zrovna vy – a neuražte se kolego, vypadáte velmi váženě, a za okolností méně důležitých by mne ani nenapadlo na takovou ošklivou věc pomyslet – že zrovna vy máte mít přednost před námi, kteří tu již nějaký čas čekají!

SKEPTIK: *(věcně)* Poslal mi SMSku. *(vytahuje mobil)*

AGNOSTIK: Ha! Důkaz. To je jiná

ATEISTA: Vybitá baterie, že?

SKEPTIK: *(udiveně)* Jak to... jak to víte?

ATEISTA: *(pobaveně)* Zrovna před pár dny se mi to t–také stalo.

AGNOSTIK: Je mi líto, kolego, ale sine testimonio nás předběhnout nemůžete; tudíž nepsaná pravidla společenské instituce, do které jste svým příchodem vstoupil, jasně říkají, že <kdo pozdě přišel, na konci stojí>.

SKEPTIK: To tedy ne, já nevstoupil do fronty, já šel vedle ní. Prostě zaklepu, a uvidíme, kdo bude na řadě v té vaší instituci.

TEISTA: Ne! *(biblicky)* Marně byste tloukli na dveře a volali: 'Pane, Pane, otevři nám!' Zůstanete venku, a Pán vám odpoví: 'Nevím, kdo jste a odkud jste.'

ATEISTA: T–ty vaše ř–ř–říkanky jsou k smíchu. K–klidně zak–k–klepte, prosím, uvidíte, že za dveřmi nikdo není, a pak konečně –

TEISTA: To si vyprošuji! Nemůžete jen tak opovrhovat všeobecnými radami pro život!

ATEISTA: R–radami, pche!

SKEPTIK: *(k Agnostikovi)* O čem se to hádají?

AGNOSTIK: *(ke Skeptikovi)* O knížkách. *(k sedícím)* Kolegové, kolegové, kolegové, jsme přeci lidé vychováni civilizací. Hovořme tedy bez vytáček a horkých kaší, přímo a hrdě, z očí do očí vyříkejme si naše spory, ale, prosím, decorum musí být zachováno.

TEISTA: Já bych rád připomněl všem tady, že toto *(významně ukáže Bibli)* je základem právě té civilizace, na kterou se nyní odvoláváte.

ATEISTA: *(rozrušen vyskočí)* Vy si nedáte p–pokoj? T–tohle je snůška p–pohádek. Ž–ž–že to věc p–předcházelo v čase, n–n–ne–neznamená, ž–že to je je–je–jí p–příčinou.

TEISTA: *(paroduje)* T–t–to se mýlíte, tohle je základ všeho! Světa, morálky, i té vaší vědy!

ATEISTA: Vy p–p–potemníku! Jste t–tak zaslepen svými d–d–dogmaty, že si n–n–evidíte do h–h–

AGNOSTIK: *(blahosklonně)* Prosím vás. Vaše diskuse zdá se přesprátiš uzemněná osobními postoji a názory. Zanechme osobních útoků, raději zavedme debatu na obecnější rovinu. Máme, zdá se času nazbyt, tak si můžeme uspořádat malou debatní soutěž. *(nadšeně)* Budete se střídat v pronášení řečí, zatímco my, zde s kolegou *(myslí Skeptika)*, budeme arbitry vaší pře. Souhlasíte? *(napjaté ticho, nikdo se ani nehne, nepípne)* Výborně. Každý alespoň prokážete svou kompetenci. Hovořme tedy například o... *(zamyslí)*

se, rozhlíží se, hledá téma)

SKEPTIK: Jako na zavolanou! Hovořte o tomto (*mávne směrem ke dveřím*), o tom, proč, a zda, či ne.

ATEISTA: (*způsobně, ale prkenně se postaví, upraví se*) Vážení k–k–k–k–

TEISTA: (*vyskočí*) Vážení kolegové! Než se tady (*paroduje*) k–kolega nastartuje, dovolte mi, abych vám vyložil velice jednoduchou věc. Především, zde máme dveře.

ATEISTA: (*velmi rozrušen*) N–n–no, m–m–moment!

SKEPTIK: (až radostně, „náhlý nápad“) Souhlasím s námitkou zde kolegy. Jaké dveře?

TEISTA: Cože? No, přece tady tyto, před chvílí jste o nich hovořil.

SKEPTIK: Žádné dveře nevidím.

TEISTA: Copak jste slepý? Zde tady, mohl bych se jich dotknout.

SKEPTIK: Nebud'te směšný, to je jen trocha hnědého světla.

TEISTA: No, vidíte, že je vidíte.

SKEPTIK: Mám za to, že je to skříň, hranaté, hnědé, asi ze dřeva...

TEISTA: (*k nebesům*) Nebesa, skříň! Co to je za blázna!

AGNOSTIK: (*s nedůvěrou hledí na kolegu*) Nevím, snad filozofuje. (*mávne rukou*) Dveře tu máme, na tom se shodneme!

SKEPTIK: Jak kdo teda.

TEISTA: Budiž tedy. Dveře zde máme na 75 %.

ATEISTA: A d–dál?

TEISTA: (*přísně*) Příteli, neskákejte mi do řeči, prosím vás! Je tedy jasný další postup. Proč zde dveře jsou? (*čeká na odpovědi*)

AGNOSTIK: (*žertovně*) Aby nebyl průvan!

SKEPTIK: Nejsou.

TEISTA: Cože?

SKEPTIK: Povídám nejsou. Žádné dveře tu nejsou.

TEISTA: Vy teď nikoho nezajímáte, jste jen jedna čtvrtina.

Drobná pauza.

AGNOSTIK: Aby nebylo vidět na druhou stranu.

TEISTA: Přesně tak! Dveře jsou zde, protože za nimi je cosi, co nemáme vidět.

SKEPTIK: Vázanky.

TEISTA: (*zle*) Zavřete toho blázna.

Agnostik jej pokynem uklidní.

AGNOSTIK: Pokračujte, prosím.

TEISTA: Tedy, dveře zde jsou – ano, ano, já vím, jsou tu jen ze tří čtvrtin –, a jsou tady,

aby za ně nebylo vidět. Tedy, něco musí být za dveřmi, aby na to nemohlo být vidět. Zdá se nanejvýš rozumné předpokládat, že za dveřmi je kdosi, s kým se máme setkat.

SKEPTIK: Stejně tak může ten kdosi být ve skříni s vázankami!

AGNOSTIK: Dobrá, zdá se, že jste skončil, nyní konečně kolega.

ATEISTA: *(již klidný, bez zadržávání)* Vážení, nenechte se zmýlit popletenou dogmatickou argumentací, která jako vždy nic nedokazuje. Kolega zcela opominul zásadní drobnosti. Jsem si však jist, že by své úvahy rozváděl do větší hloubky, kdyby nebyl tolik zbrklý, a bezpochyby by od dveří, vázanek, neviditelného dveřníka, řemeslníka, dřeva atakdále atakdále došel až k prvopočátkům světa, stvoření, jak by jistě řekl *(Teista přikyvuje)*, vzniku vesmíru, jak bych řekl já. Rozdíl je nepatrný – pár miliard let a množství důkazů. Dovolím si též ignorovat drobnosti, a přistoupím rovnou k výkladu toho, jak vznikl vesmír.

TEISTA: *(cedí mezi zuby)* Vesmír nevznikl, byl stvořen Stvořitelem.

ATEISTA: *(utrhne se)* D–důkazy, k–kolego! Já mohu předložit p–p–pozorování, rozložení hmoty ve vesmíru, r–r–rychlosti, v–vektory, směry, s–síly! A vše vede od jednoho okamžiku, od jednoho bodu, od jednoho Velkého *(třeskne)* t–t–t–třesku. Z absolutního vakua, z naprosto absolutně ničeho, vzniklo toto všechno.

SKEPTIK: To zavání nepěknými metafyzickými spekulacemi.

ATEISTA: A p–p–přece si odvážím t–tvrdit, že tak to počalo. Není lepší vysvětlení.

TEISTA: Je. Je psáno *(významně mává knihou)*, že svět byl stvořen z ničeho, s tím souhlasím. Ale je také dokázáno, že svět je stár okolo šesti tisíce let. Vše ostatní je výmysl, zkouška naší víry Zkoušejícím!

ATEISTA: T–t–to leda tak v–v–vaší víry! Vy...

TEISTA: Nevzdělanče!

ATEISTA: N–no, teda, t–to si vyprošuju. N–neumíte nic jiného než nadávat.

AGNOSTIK: Pánové, opět vás nabádám ke klidu zbraní. Není třeba uchylovat se k jedu, přimíchávat jej do slin a plout je na partnera v diskusi. Ukrátili jsme si chvíli, není třeba zabředávat do skutečných rozmíšek nad něčím, co nejspíš nemá odpověď.

Teista i Ateista se nadechnou, chtějí trestat možnost nepoznat.

SKEPTIK: *(je rychlejší)* Nic než kratochvíle, debata planá, ani jedna strana nemůže se považovat za držitele nezvratných argumentů.

TEISTA: Ale staré texty hovoří jasně!

SKEPTIK: Pche, texty! Texty! A kdopak je sepsal? A za jakým účelem?

TEISTA: Byly zjeveny za účelem poznání pravdy.

SKEPTIK: Vy máte odpověď na všechno. Zjeveny kým? Tím Stvořitelem? Odvěká otázka – kdo stvořil Stvořitele? Pohazujete si břemenem aniž byste ho unesl! Když si vymyslíte jeden stupeň navíc, jste to vy, kdo musí dokazovat. Nebo se můžu ptát – proč postupovat výše v abstrakci, vždyť svět sám může být věčný, nestvořený. A vy *(obrátil se k Ateistovi)* to máte podobné, i když chytřeji vymyšlené. Pozorování, hledání pravidelností v pozorování, vyvozování

z pravidelností... Zní to všechno velice chytlavě, ale prozkoumali jste, zda je pozorování dostatečné?

ATEISTA: *(s neochvějnou jistotou)* Někde se začít musí, a pozorování je nám všem společné!

SKEPTIK: Jdu si ulevit, ať tady arbitr dá komusi za pravdu. *(odchází)*

Obraz II.

Ateista, Agnostik, Teista, Skeptik, Zámečník, Chlapec

Ateista, Agnostik, Teista sedí zhrouceně na lavici. Vypadají velmi vyčerpaně.

TEISTA: Ten blbec, já mu ukážu, až se vrátí.

ATEISTA: A co mu ukážete? Přetáhnete ho tou vaší knihou?

Zámečník se šourá. Směrem k lavici.

ZÁMEČNÍK: Dobrý den.

AGNOSTIK: Ano?

ZÁMEČNÍK: Já jsem František Čupřina.

AGNOSTIK: Dobrý den, co potřebujete.

ZÁMEČNÍK: Já jsem tady – totiž, abych tak řekl – prosím vás, nevíte, proč tady jsem?

AGNOSTIK: To teda nevím.

TEISTA: Abyste byl zkoušen a připojil se k nám v čekání na to, co je na druhé straně.

ATEISTA: Ale vždyť t–tam nikdo není, n–nic!

TEISTA: Ne, ne, ne, to tedy ne. Je tam, a čeká na nás. Vždyť nás všechny pozval, jen kvůli němu jsme zde.

ATEISTA: Vy a vaše zbožná přání.

TEISTA: Co tím chcete říct?

ATEISTA: T–t–to, že jste zpropadený pánbíčkář. C–c–co čekáte, že t–tam je? Sedmdesát d–d–dva panen?

TEISTA: To nikdo neříká, to se nikde nepíše.

ATEISTA: Děláte, jakobyste uměl číst. Vy si spíš všechno pamatujete z paměti. Pak před sebou můžete d–d–držet jakoukoliv k–knihu, a ať čtete, co chcete, vždycky vám z toho lezou z–z–zázraky, p–pohádky, mystika, superhrdinové...

TEISTA: Vy jeden...!

AGNOSTIK: Už zase? Nechte toho. Pane Čupřino, omluvte mé rozohněné kolegy. Mají toho tolik na srdci, že občas zapomenou na své okolí, v němž se nacházejí. Co máte v té brašně, třeba vám její obsah připomene, proč jste přišel?

ZÁMEČNÍK: Já... to máte totiž tak, já jsem se ráno *(pantomimicky prochází svou ranní rutinu)* probudil, vstal, umyl si zuby, oholil se...

ATEISTA: On je senilní!

TEISTA: Spíš přehnaně čistotný.

AGNOSTIK: Zkraťte to, prosím.

ZÁMEČNÍK: Já jsem zkrátka nesnídal, a proto mám teď hlad.

AGNOSTIK: Pane Čupřino, co tím chcete říct.

ATEISTA: Nebohý člověk! B–b–bez snídaně vyšel z domu, jak k tomu přijde!

TEISTA: Nebud'te sarkastický, vy taky pořád myslíte jen na sebe.

AGNOSTIK: Raději se zeptejme, proč nesnídal.

Přichází Skeptik s kelímkem kávy, zatím se však drží opodál.

ZÁMEČNÍK: Já jsem nesnídal, protože mi volal jeden známej, že prý má potíže se zámkem.

VŠICHNI: Vy jste zámečník!

ZÁMEČNÍK: Já? Ale kdepak, to bych nemohl přijmout – totiž, ano, já jsem zámečník.

AGNOSTIK: Vida, takže můžete otevřít tyhle dveře?

ZÁMEČNÍK: Jaké dveře?

TEISTA: Už zase?

SKEPTIK: Aha! Dveře se ztrácejí!

AGNOSTIK: Neztrácejí, pořád tady z 60 % jsou.

ATEISTA: Tady ty dveře, pane Čupřino, soustřed'te se.

ZÁMEČNÍK: Ale né, já jsem, totiž, on si zamkl ve skříňce svačinu, víte?

TEISTA: Svačinu?

ATEISTA: T–t–to je jedno, k–kašlete na svačinu, a hned otevřete ty dveře.

AGNOSTIK: Prosím vás, uklidněte se, přestaňte tady na toho nebohého člověka křičet.

TEISTA: *(křičí)* Co máte v té brašně! *(bere brašnu, podá ji Ateistovi)*

ATEISTA: *(prohrábne ji)* S–svačinu!

ZÁMEČNÍK: Já, totiž ano, já jsem mu měl donést svačinu.

TEISTA: *(trucovitě)* Mě to nebaví.

SKEPTIK: Ale, vždyť jste říkal, že jste zámečník.

ZÁMEČNÍK: Já jsem!

SKEPTIK: Tak proč s sebou nenosíte zámečnické náčiní?

ZÁMEČNÍK: Já ho obvykle nosím, ale on volal, že potřebuje nutně svačinu. Proto jsem přišel.

ATEISTA: Tak už zaklepejte, a dejte mu ji.

TEISTA: Proboha tak už klepejte!

ZÁMEČNÍK: Já ale nevím, zda je tohle místnost 12, druhé patro, budova C?

AGNOSTIK: Ne, tohle je místnost 12, druhé patro, budova A.

SKEPTIK: Tohle je budova E, ne?

ATEISTA: Že by se tolik zhoršil průměr?

SKEPTIK: To ne, škola se přestavuje, tak je z toho taková slátanina.

ZÁMEČNÍK: Já jsem špatně! Promiňte pánové, že jsem vás obtěžoval.

Zámečník se šourá pryč.

ATEISTA: Pane Příčesku! Až půjdete zpět, vezte si náčiní a přijďte.

ZÁMEČNÍK: Já určitě přijdu.

AGNOSTIK: Ha, až budeme mít adekvátní nástroje, poznáme, co je na druhé straně. Nemáte někdo fonendoskop?

SKEPTIK: Jak dlouho tu, kolegové, vlastně čekáte?

AGNOSTIK: Pár minut.

TEISTA: Hodin.

ATEISTA: Dní.

SKEPTIK: Toto letí. Ale, proč tady čekáte, když nikdo neotevívá?

TEISTA: Já vím, že za dveřmi někdo je, a proto tady čekám.

ATEISTA: Ha, a já vím, že tam nikdo není!

AGNOSTIK: Proč, smím-li se vás zeptat přímo, zde otálíte a nejdete spíše dělat něco jiného?

ATEISTA: Abych se vám mohl vysmát, až si to sami zjistíte.

TEISTA: To je nevkusné. Jak jsem si myslel, jste vyloženě amorální.

ATEISTA: Z–zatímco vy jste morálnost sama!

TEISTA: Ano, když pochybuji, zda je můj čin morální, pomyslím na to, co by udělal Ježíš.

ATEISTA: Nebo, hádám, čučíte do té své knihy.

TEISTA: Nebud'te sprostý.

SKEPTIK: Mám nápad, pro horké hlavy!

AGNOSTIK: Povídejte, honem, než se do sebe pustí.

SKEPTIK: No, obávám se, že je to spíše povzbudí. Podívejte se, co kdybychom si dali takové divadlo na divadle?

Ostatní zamručí.

SKEPTIK: Vaše předchozí výkony by nepřesvědčily nikoho, kdo by již nebyl přesvědčen. Proto navrhuji, abyste si vyměnili role. Vy budete hájit pozici, že za dveřmi kdosi je, vy naopak, že ne.

TEISTA: To je směšné!

ATEISTA: V–vážně? Máte strach se v–vzít d–d–do mé kůže, abyste pak nepodlehli pokušení odejít, že?

TEISTA: V žádném případě. Budiž tedy. Od nynějška na pět minut budu předstírat, že jsme tady sami, opuštění, bez cíle. Není nic než to, co vidím a mohu vidět.

ATEISTA: P–p–platí. Já nyní věřím, že za d–dveřmi kdosi je, a právě proto, že t–tam je, já jsem zde.

AGNOSTIK: Nuže tedy, pánové, pusťte se do sebe! (*Agnostik se Skeptikem si jdou sednout do publika; dlouhé ticho*) Proč oba mlčíte?

TEISTA: Co mám jako říkat? Já mám přece jasno, nikdo tam není a basta.

ATEISTA: Však jsem vám dával možnost poznat, jaké to je. [něco ve smyslu, dokud nezačnu postulovat entity, o jejichž skutečnosti se nemohu přesvědčit, tak vy nemusíte říct ani zbla, protože ...]

SKEPTIK: Porušujete pravidla! (*k Agnostikovi*) No tak, dělejte něco.

AGNOSTIK: Hmm, skutečně, pravidla divadla jsou jasná. Nesmíte, drahý kolego, vystupovat z role. Jste jednou jednou postavou, tak jí musíte být konzistentně. Proto se již zdržte takových eskapád, a hajte se!

ATEISTA: O–o–o–omlouvám se vám, n–n–nemohl jsem si t–t–to odpustit. T–tak t–tedy já začnu, neboť se t–to ode mne očekává. Je to jasné! Morální je t–to, co je (*vytrhne knihu Teistovi z ruky*) napsáno v této knize!

TEISTA: (*s úsměvem*) Vážně? Schválně něco zacitujte!

ATEISTA: N–no, ale já, t–t–totiž.

AGNOSTIK: (*šeptem po něm křičí*) Držte se role!

ATEISTA: (*šeptem křičí zpátky*) K–k–když já to n–nečetl!

TEISTA: Zkuste stranu 81.

ATEISTA: D–d–díky. (*listuje*) Nezabiješ. Nesesmilníš. Nepokradeš.

TEISTA: To zní celkem rozumně, to musím uznat.

SKEPTIK: Zkus to o stránku dál.

ATEISTA: Když někdo prodá svou dceru za otrokyni, nebude s ní zacházeno jako s jinými otroky.

TEISTA: Prodat vlastní dceru do otroctví, to je přece nemorální!

ATEISTA: K–k–kdepak, k–když potřebuju peníze... Alespoň se nebude mít tak hrozně jako ostatní... otroci.

TEISTA: Takže otroctví je morální, když je připouštěno v knize?

ATEISTA: T–to je jistě vytrženo z k–k–kontextu. D–důležité je, že n–nemusím přemýšlet, co je morální a co ne, protože t–tady mám morálku sestoupenou z nebes!

TEISTA: Takže jestli to dobře chápu, tak vy máte garanta dobra.

ATEISTA: (*nejistě*) An–no. D–d–d–dokonalý, vševědoucí, nekonečně d–d–dobrý.

TEISTA: Aha! A co strana 308? (Ateista si neví rady) Tady přece, čtete.

ATEISTA: Toto praví Hospodin: „Protože Aramejci řekli: >>Hospodin je Bohem hor a nikoli Bohem dolin<<, dám celý tento hlučící dav do tvých rukou, a poznáte, že já jsem Hospodin.“

SKEPTIK: (*uchechtne se*) A jak jim to poznání zprostředkoval?

ATEISTA: (*pokračuje v četbě*) Sedmého dne došlo k boji a Izraelci Aramejce pobili, sto tisíc pěšáků v jednom dni.

TEISTA: *(vítězně)* Takže ten váš dokonalý a nekonečně dobrý garant morálky se urazí, když mu zakážou doliny neleze. A aby si spravil chuť, vyhladí sto tisíc lidí.

ATEISTA: No, v–vidíte, že –

AGNOSTIK: Držte se role!

TEISTA: Jestliže považujete tu knihu za pravdivé svědectví, pak váš superhrdina, jen v té knize!, povraždil přes dva a půl milionu lidí! To je skoro dva tisíce lidí na každé stránce!

ATEISTA: *(zamyslí se, pak pokrčí rameny)* T–to nemůžete pochopit. Jistě, ž–že se nám mohou jevit j–jeho činy amorální, ale t–t–to jen proto, že t–tak málo víme.

TEISTA: To je absurdní. Stačí chvilka, a každý amorální čin můžete takto obhájit. *(pítvoří se)* Jejda, já jsem ho podřízl a nechal vykrvácet na mramorovou desku... Ale to mi řekl ten hlas!

ATEISTA: C–co to – *(Teista nalistuje a zabodne prst do knihy)* – aha. Jakou nabízíte alternativu?

TEISTA: Vědu! Prostě spočítáme, co je morální. Rozpítváme mozek, nalezneme tam centrum morálky a – je to!

SKEPTIK: Rozved'te to!

TEISTA: No, máme tady nějaké činy. A kdo rozhoduje, že jsou nějaké činy morální nebo nemorální? No, člověk! A jak to dělá? Bezpochyby mozkiem. Stačí přijít jen na to jak to dělá, a zbytek je už jen otázkou výpočtu.

ATEISTA: M–m–mozek ale byl s–tvořen s–polu s–člověkem, takže zase morálka –

TEISTA: Pro vaši hypotézu nemám místo. Mozek se přece taky –

CHLAPEC: *(mimo)* Pane!

Na pódiu se zarazí, v publiku vyskočí, hledí za hlasem.

TEISTA: *(do ztracena)* – vyvinul z výběru...

AGNOSTIK: *(vyskočí na pódium, jde za hlasem)* Přístup, neměj strach!

CHLAPEC: *(přichází)* Pane, svačina?

ATEISTA: Posílá tě t–t–ten zámečník?

TEISTA: Jistě máš paklíče!

AGNOSTIK: Fonendoskop!

Chlapec bojácně ustupuje.

TEISTA: Ale no tak, neboj se...

AGNOSTIK: Přístup blíže, co máš na srdci?

CHLAPEC: Nesu vzkaz –

TEISTA: Vzkaz!

ATEISTA: N–nemožné!

AGNOSTIK: No tak, kluku, rychle, vysyp ho!

Přichází Skeptik s dalším kelímkem kávy.

SKEPTIK: Už je zpátky? Nějak omládl?

TEISTA: Od koho je ten vzkaz!

CHLAPEC: *(ukáže na dveře)* Od...

TEISTA: Já to věděl!

ATEISTA: Se p–p–příliš n–neradujte. Jestliže p–přichází odtamtud, znamená t–to, že t–tam nikdo není.

AGNOSTIK: To, příteli, stále nemůžete vědět. Uklidněte se prosím, nevidíte, jak je plachý? Vy z něj chcete honem vypáčit něco, co nám nese, a sdělit musí. Dejte mu pár chvil, jistě sám, až se uklidní a rozkouká, nám poví, co povědět má.

TEISTA: *(k Chlapci)* Jak dlouho tady jsi? *(k ostatním)* Vždyť si již musel zvyknout.

ATEISTA: M–m–mluv!

Chlapec ustoupí až ke Skeptikovi.

SKEPTIK: Neboj se jich, jsou to blázni, větší než já. *(nabídne mu kelímek, Chlapec zavrtí hlavou)* Vzkaz, který přinášíš stejně nic nezmění.

CHLAPEC: Nechává se pozdravovat, a vzkazuje, že již brzy dorazí, až se podívá na televizi.

Němý úžas. Ateista se rozchechtá na celé kolo. Vybuchne tak bouřlivě, že chlapec prchne.

TEISTA: Televize? On se dívá na televizi?

AGNOSTIK: Zatímco my, tu čekáme...

AKT II.

Obraz I.

Mluvicí hlava (HLAVA), Moderátor (MOD.), Děkan filozofické fakulty (DFF), Děkan přírodovědecké fakulty (DPřF), Děkan právnické fakulty (DPrF)

Vlevo dveře, o zbytek pódia se dělí zpravodajský pultík a kulatý stůl s křesly.

Přichází Mluvicí hlava s papíry. Má dobře padnoucí sako, pěkný účes, silně, ale decentně nalíčena. Bez kalhot, jen v trenýrkách. Sedne si za pultík, upraví se. Může se ještě kolem něj mihnout maskérka.

HLAVA: [Zpravodajský segment – představuji si něco improvizovaného, nebo čerstvě napsaného, co reaguje na aktuální dění.] A nyní je již čas na Odpovědi od kulatého stolu.

Dramatická znělka. Přichází Moderátor, zatímco mluví, přicházejí Děkani, sedají si, družně se baví.

MOD.: ***(s novinářskou fatálností)* Dobrý den, vážení diváci. Je to otázka, která nás trápila alespoň jednou za život všechny: Bdí nad námi nějaká vyšší entita? V současné chvíli existuje nepřeberné množství názorů. Pozvání sem do studia přijali děkani významných fakult podílejících se na vzdělání**

a formování společnosti. (krátká, ale dramatická pauza, sundá si brýle)
A na co se lidé po dnešních Odpovědích začnou ptát? (změna intonace)
Haló, je tam někdo? Bože, splníš mi alespoň jedno přání? Je možné transcendentní poznání? Není Bůh pouhou transcendentální ideou?

Znělka. Moderátor se usadí, pozdraví se mlčky s hosty.

- MOD.: Ještě jednou dobrý den, vážení diváci. U nás ve studiu vítám děkana filozofické fakulty pana profesora Moudrého, dobrý den.
- DFF: Dobrý den.
- MOD.: Děkana právnické fakulty doktora Sbírkou, dobré poledne.
- DPrF: Dobré poledne, a přeji dobrou chuť.
- MOD.: Pozvání do Odpovědí také přijal děkan přírodovědné fakulty pan profesor Mikrob v Brně, dobrý den.
- DPrF.: Přeji dobrou chuť z Brna.
- MOD.: Na Odpovědi si bohužel neudělal čas děkan bohoslovecké fakulty Bachor, ale myslím, že jeho pozice je jasná. – Pánové, ta otázka, jak jsme slyšeli v úvodu, nás trápí již dlouhou dobu. Lze očekávat v blízké době nějakou reformu poznání, která nám umožní překlenout toto údobí nejistoty? Pane děkane?

Všichni děkani se nadechnou.

[[

- DFF: Domnívám se, že máme již delší dobu jasno, a žádná revize není potřeba, argumentace protistrany je zavádějící.
- DPrF: Víte, já se domnívám, že ta, že ty otázky, na které se pokoušejí odpovídat teologové, že to, že ty otázky, vůbec nejsou otázky. A kdyby to byly otázky, tak na ně přece nemohu odpovídat v rámci nějakých předpokladů, který, které prostě jsou v jasném rozporu s evidencí, kterou máme k dispozici.
- MOD.: Počkejte, pane děkane. Jak ale vysvětlíte úkazy, se kterými některé významné osobnosti pracují, například plačící sochy, hořící keře...
- DPrF: V tom nevidím vůbec žaden, žádný problém. Všechno takový, takové lze vysvětlit jen a pouze s pomocí přirozených příčin v rámci přírodních zákonitostí.
- DFF: Někdy mi připadá, že v tomto hraje roli postoj lidí obecně. Vysvětlení pomocí vědeckého poznání je sice relativně jednoduché, ale pouze pokud již máte nějaké znalosti. Mnohem jednodušší, než zkoumat rosný bod v místnosti, je prostě prohlásit, že za to může neviditelný stařík.
- DPrF: Promiňte kolegové, ale mě zaráží, že prostě nikdo nikdy nikoho nepředvedl před dva svědky, kteří by to mohli potvrdit, neřekl „Jsem, který jsem.“ a –**
- MOD.: Promiňte pane děkane, ale jestli jste četl –
- DPrF: Jistě, že jsem četl, ale to není podstatné –**
- MOD.: Jestliže jste četl Knihu, pak víte, že právě –
- DPrF: Pane redaktore, četl, četl jsem ji. Myslím, že jsem výjimka, ale četl. Jenže to vůbec není důležité. Četl jste vy například Pána prstenů?**

- MOD.: No, tak já nevím, jestli –
- DFF: Tak třeba něco jiného, určitě jste četl Harryho Pottera, vaše generace alespoň tohle...
- DPrF: To je šumafuk, já jsem narážel na to, že čím se liší nějaká Kniha od knihy? Potřebujeme několik svědků, snad v každé generaci, kteří potvrdí buď to, že co je psáno to je dáno, nebo zprostředkují nějaké jiné svědectví.**
- DPrF: S tím bych se nespokojil, to je naprosto nedostatečné, snad pro nějaké –
- MOD.: Pane děkane promiňte, ale já tady uděluji slovo. Jak se nicméně postavíte k takovým argumentům jako je například vznik vesmíru. Jak je možné, například, pane děkane, že fyzikální konstanty jsou tak přesně nastaveny, že nám vyhovují.
- DPrF: To je ale zásadní, zásadní nedorozumění. Ty hodnoty, ty konstanty nejsou nastaveny kvůli nám, spíše my jsme se tady vzali, promiňte, život se zde vyvinul až na jejich základě.
- MOD.: To přece není vysvětlení pro tak přesné hodnoty. Jak vysvětlíte to naprosto vhodné prostředí ve vesmíru pro život?
- DFF: Pane redaktore, to je zcela naivní, nabubřelý pohled. Možná to dělá ten strach z vlastní bezvýznamnosti, který nás nutil v minulosti vyrábět si jakési přesahující entity, které nás učinily v nepřátelském světě výjimečnými a které ten nepřátelský svět korigovaly tak, aby se nám dařilo, ale dnes...
- MOD.: Nicméně nelze popřít, že ty hodnoty naznačují jakýsi záměr. Mohly být přece nastaveny jinak?
- DPrF: Dovolíte? Já se ještě vrátím k jedné, jedné drobnosti. Vy jste říkal, že vesmír je vhodné místo pro život. Když se na to, na ten vesmír, podíváte pořádně, zjistíte, že to vůbec není pravda.
- MOD.: Ale jak to, pane děkane, vždyť vzduchu...
- DPrF: Musíte podívat z většího, z větší dálky. Vesmír je tak velký, obrovský, že obyvatelné prostředí, tvoří jen zrnko písku na poušti. Vesmír je nehostinné místo.
- MOD.: Není to tedy spíš tak, že tady na Zemi je ten slíbený Ráj, z něhož se snažíme pomocí vědomostí dostat?
- DFF: To je velmi odvážná interpretace.
- DPrF: Nelze souhlasit s náboženskou interpretací. Ano, při procesu poznání se můžeme zničit, vždyť už teď, v každou chvíli může život na Zemi zaniknout. A zničíme ho my. Proto, a to je myslím ten hlavní důvod, je potřeba odhodit pověry a začít uvažovat rozumně, v rámci skutečnosti.
- MOD.: Myslíte si tedy, že ve světě už není pro víru místo?
- DPrF: Přesně tak. Neříkám, že se musíme zcela zbavit víry jako takové a jejich institucionalizovaných forem, ale nemohou prostě hrát takový významný, takovou významnou roli ve společnosti.
- DPrF: Ano, měla by si ponechat společenské funkce, ale činit rozhodnutí na základě neopodstatněné víry v něco magického –
- MOD.: Tady už narážíme na problém ospravedlnění –

DPřF: Nechte mě prosím domluvit, tady panu děkanovi jste dal také prostor. Prostě nelze podle nějaké Knihy, jakožto institucionalizované formy víry, hodnotit rozhodnutí.

]]

MOD.: *(opět vstane)* **Slyšeli jsme názory renomovaných děkanů na možnost existence Boha. Zdá se, že silné argumenty obou stran nedávají možnost rozhodnout. A na co se po dnešních Odpovědích začnou lidé ptát? Dalším tématem je reforma školních osnov. Od nynějška se budou žáci ve školách učit dvě verze toho, jak se na Zemi vyvinul život. Jedna verze, podporována vědou, učí, že všechna rozmanitost druhů vzešla postupným vývojem od jednodušších živočichů, ke složitějším, druhá verze, podporována tisíciletým dogmatem, říká, že vše bylo v jeden okamžik stvořeno jednou bytostí. *(posadí se)* Pane děkane, u vás se, předpokládám učí evoluční pohled. Co říkáte na to, že nyní budou děti vycházet ze škol s širšími znalostmi?**

DPřF: Víte, já bych si neodvažoval říct, že to, že ty jejich znalosti, že se to nějak rozšíří. Mám za to, že aby znalost k něčemu, čemukoliv, byla, je nutné, aby byla pravdivá.

DFF: Základním problémem v tomto směru je, že tyto dvě teorie jsou zcela nesymetrické.

MOD.: Jak to myslíte, pane děkane?

DFF: Když se podíváme, k čemu se obě teorie zavazují, vidíme, že evoluční pohled nepostulují nic, než co jsme již pozorovali, zatímco kreacionismus přichází s další entitou, kterou již z principu nelze poznat. Ale to se samozřejmě obloukem vracíme k první otázce vlastní existence něčeho jako je Bůh.

MOD.: Není to ale přeci jen příliš troufalé odmítat konkurenční teorii?

DPřF: Toto, tento názor, musím říct, je opět založen na nedorozumění. Musíte si uvědomit, že tyto teorie ve skutečnosti nejsou konkurenční, neboť jedna z nich vůbec není teorií, ale snůškou nepotvrditelných, a nevyvratitelných domněnek, které nic nevysvětlují.

MOD.: Jak například vysvětlíte vznik oka? Takový složitý orgán nemohl vzniknout postupným vývojem.

DFF: **Víte, pane redaktore, že tady špatně citujete Darwina? To je častý úskok, vytržení citace z kontextu. Víte, co tam Darwin píše okolo? Budu parafrázovat. Ano, skutečně se zdá být absurdní, že by se tak složitý orgán jakým je lidské oko, postupně vyvinulo, ale pouhé zdání absurdity není důvodem nemožnosti. Nebo tak nějak. *(smích)* Pan děkan by jistě dovedl popsat jeho postupný vývoj.**

DPřF: **Skutečně to tak je. Ono s tím, s tou domněnkou, že evoluce je nefunkční a nevysvětlující teorie, se pojí jiná, jiný omyl. Totiž někdy si lidé představují, že evoluce je velmi rychlá. Vývoj oka, například, byl proces dlouhý miliony generací živočichů.**

DFF: **Napadá mne, že se opět jedná o chybu perspektivy. Jakmile se člověk určí jako měřítko, vše získává absurdní nádech, protože člověk je, v kontextu bizarního vesmíru, absurdním měřítkem.**

MOD.: Neprohloubí se ale vystavením dětí této nauce jejich schopnost kritického

myšlení?

DFF: To snad jen za předpokladu, že jim bude tato doktrína ukázána jako mylná. Mám ale obavu, že myšlenková lenost zvítězí, již jsme hovořili o pohodlnosti vysvětlení na základě nadpřirozených jevů.

MOD.: Bohužel už nám vypršel čas, musíme se rozloučit s diváky zde v místnosti, pokud chcete dále sledovat debatu děkanů nad palčivými tématy, po krátkém souhrnu zpráv budeme pokračovat, přepněte se do C32.

Obraz II.

Postava1, Postava2 etc.

Popis scény

Začátek děje.

NĚKDO: To byla nuda.

DALŠÍ: A jak zbytečné. Za to jsou poplatky?

Sebelítost nad lidským údělem – Ateista promlouvá proti náboženství (neviditelný muž – neustále sleduje, přikazuje, rozhoduje – jdeš do pekla – ale miluje tě – potřebuje peníze – vše rozhodnuto podle jeho plánu) – Teista promlouvá pro akomodacionismus – Agnostik se vysmívá Teistovi, který ustoupil ze své nekompromisní pozice – Skeptik opouští beznadějnou scénu.

Obraz III.

Po letech – Teista stále čeká před dveřmi – přichází Ateista – Ateistův vynález Stroj smrti – Agnostik přichází s dětmi ze Skeptikova pohřbu – Zámečník přichází s nástroji, než však stihne dveře otevřít umírá – zmar – Agnostik odchází.